Тематикон пълан 4 кълас

Урочы №	Урочы темæ	Урочы мидис æмæ равзаринаг фарстатæ	Скъоладзауты зонындзинæдтæм домæнтæ
		Ахуырад æмæ наукæ (3 сах)	
1	Цæрукъаты Володя «Чиныг»	Æмдзæвгæйы сæйраг хъуыды – чиныджы фæрцы зонындзинæдтæ райсын. Поэты ныхæстæ: «Сси фæндагамон Цæрайæн»- ы нысаниуæг Дзырдуат: сыкъафындз, стъалыбазыртæ, адæмыхæттытæ. Литературæйы теори: эпиграф. Æмбисæндтæ хъæугæ дамгъæтæй æххæст кæнын. Уыци-уыцитæн дзуæппытæ дæттын.	Зонын: - эпиграф æмæ æмдзæвгæ; - æмдзæвгæйы мидис; - авторы хъуыды. Арæхсын: -æмдзæвгæ аив кæсынмæ; - вазыгджын дзырдты нысаниуджытæ æмæ арæзт æмбарын кæнынмæ; - хъæугæ дамгъæтæ æвæрынмæ.
2	Дзасохты Музафер «Амондджын бон» (скъуыддзаг роман «Дæллаг Ир-æй»)	Авторы тыххæй хуымæтæг зонындзинæдтæ. Радзырды сæйраг архайæг автор йæхæдæг. Автор цавæр рæстæджы кой кæны? Йæ тырнындзинад ахуырмæ. Цавæр чиныг ын æрхаста стыр цин æмæ сси йæ бирæ чингуытæн сæрæвæрæн? Æмбисæндтыл куыст. Уыци-уыцитæн дзуæппытæ дæттын.	Зонын: - автор æмæ йæ радзырды сæйраг геройы; - радзырды сæйраг архайæджы бæллиц; - циндзинад ын цы чиныг æрхаста, уый ном. Арæхсын: - радзырды геройæн йæ зæрдæ скъолайæ цæуылнæ рухс кодта, уый радзурынмæ; - сæйраг геройæн цины лæвар чи бакодта, уымæн аргъ кæнынмæ.
		Куыст – цардæн фæрæз (6 сах)	
3	Хацырты Сергей «Фæллойы зарæг»	Æмдзæвгæ бакæсын, сæ хъуыды сын раргом кæнын. Райгуырæн бæстæмæ уарзондзинадыл беседæ. Тагъдзуринаг бакæсын. Вазыгджын дзырдты арæзт бацамонын: куыствæллой, цардуалдзæг, гауызæвæрд.	Зонын: - уацмысы автор æмæ йæ жанр; - æмдзæвгæ кæсын, анализ ын кæнын; - вазыгджын дзырдты растфыссынад. Арæхсын: - тагъддзуринаг тагъд кæсынмæ; - æмбисæндты хъуыды æргом кæнынмæ.
4	Чеджеты Геор	Радзырд бакæсын. Кусаг мыдыбындзы	Зонын:

	«Сауцъиу æмæ æхсыргур»	хъæлдзæг зарæджы мидис. Æхсыргур – хъал æмæ сæрыстыр. Фыссæджы цæстæнгас æхсыргур, сауцъиу æмæ мыдыбындзмæ. Дыргъдæттæн пайда цавæр цъиутæ сты? Цæрæгойтæм, цъиутæм уарзондзинад гуырын кæнын.	- мыдыбындз æмæ æхсыргуры миниуджытæ; - æхсыргур æмæ сауцъиуы быцæу. Арæхсын: - дыргъдæттæн пайда цы цъиутæ сты, уыдон ранымайынмæ. - фæрстытæн дзуæппытæ дæттынмæ.
5	Айларты Измаил «Уарз фæллой»	Авторы тыххæй цыбыр хъусынгæнинаг. Æмдзæвгæ аив кæсын. Цæмæн ис алы хъуыдыйады фæстæ дæр фарсты нысан? Ирон рагон царды уагыл ныхас кæнын. Дзырдты нысаниуджытæ æмæ арæзт амонын. Æмбисæндты хъуыды æргом кæнын.	Зонын: - авторы æмæ йæ уацмысы сæйраг хъуыды; - вазыгджын дзырдты арæзт. - фарсты нысаны æвæрд алы хъуыдыйады фæстæ дæр; Арæхсын: - æмбисæндты хъуыды æргом кæнынмæ; - уацмысы хъуыдымæ гæсгæ фæллойæн аргъ скæнынмæ.
6	Хуыгаты Ленæ «Авджы сæстытæ»	Радзырд æмбаргæ каст кæнын. Йæ мидис ын бамбарын. Хæйттыл æй дих кæнын. Алы хайæн дæр пълан саразын. Къордтæй йыл бакусын. Уацмысы сæйраг хъуыды: «Ныййарæджы æвæгæсæй макуы ныууадз». æрдзурын. Хатдзæгтæ скæнын.	Зонын: - радзырд æмбаргæ каст кæнын; - радзырды мидис; - пълан аразын. Арæхсын: - уацмыс хæйттыл дих кæнынмæ; - хатдзæгтæ кæнынмæ.
7	Чеджемты Æхсар «Цъырцъы-раг»	Басня аив, раст хъæлæсы уагæй кæсын. Цъырцъыраджы царды уагыл æрныхас кæнын. Кусын чи нæ уарзы, уымæн фидæн нæй – басняйы сæйраг хъуыды. Мæлдзыг сæрд йæхи зымæгмæ куыд цæттæ кодта. Фæллойуарзаг мæлдзыгыл зымæг дæр нæ тых кæны. Проблемон фарст: «Мæлдзыг раст бакодта, цъырцъырагæн кæй нæ баххуыс кодта, уымæй?» Литературæйы теори: басня. Æмбисæндтыл куыст.	Зонын: - аив раст хæлæсыуагæй кæсын; - басняйы сæйраг хъуыды. Арæхсын: - проблемон фарстæн дзуапп дæттынмæ; - хи хъуыдытæ дзурынмæ. - Цъырцъыраджы царды уагæн аргъ кæнынмæ.

8	Дзесты Куыдзæг «Тегайы бæлас»	Радзырд бакæсын. Йæ сæйраг хъуыды йын бамбарын. Тега цы фæд ныууагъта йæ фæдыл? Цæмæн баззад йæ кой? Фæллой кæнын у царды сæйрагдæр фæрæз. Тегайы хуызæттæ сты цардаразджытæ. Радзырды хъомыладон нысаниуæг. Хи ныхæстæй дзурын. Проектон куыстæн темæтæ: «Тегайы бæлас». «Ногдзауты хъæд».	Зонын: - радзырд æмбаргæ каст кæнын; - Тегайы фæд йæ фæстæ; - фæллойы нысаниуæг. Арæхсын: - проект аразынмæ; - радзырд хи ныхæстæй дзурынмæ; - йæ сæйраг хъуыды æвзарынмæ.
Сæрд (9 сах)			
9	Плиты Харитон «Найынмæ»	Æмдзæвгæ кæсын. Сæрдыгон æрдзы ныв тæ. Адæймаг æмæ æрдзы бастдзинд. Сабитæ сæ улæфт доны был уадзынц. Нывмæ гæсгæ радзырд æрхъуыды кæнын. Æмбисондыл куыст. Уыци-уыцийæн дзуапп дæттын. Литературæйы теори: тагъддзуринаг.	Зонын: - æмдзæвгæйы авторы; - аив кæсын; - сæрдыгон æрдзы ивддзинæдтæ; Арæхсын: - нывмæ гæсгæ кусынмæ; - хи ныхæстæй дзурынмæ.
10	Дзасохты Музафер «Хъæддаг бабызы læппын»	Радзырды сæйраг хъуыды: адæймаг хъуамæ хъæддаг цæрæгойты æххуыс кæна. «Ацы радзырды чи разынд хъæддаг?» – проблемон фарст. Фыссæджы цæстæнгас кæсагахсæг læппуты митæм. Бабызы læппыны цард æнæ мадæй? Хи хъуыдытæ дзурын. Нывтæ текстмæ гæсгæ фæд-фæдыл равæрын.	Зонын: - æмдзæвгæ æвзаргæ каст кæнын; - фыссæджы цæстæнгас læппуты мимæ. Арæхсын: - проблемон фарстыл ахъуыды кæнын æмæ йын дзуапп раттынмæ; - хи хъуыдытæ дзурынмæ.
11-12	Ситохаты Саламджери «Зилгæ мал»	Радзырд кæсын æмæ йын йæ мидис æмбарын. Дыууæ æфсымæры ахаст. Радзырды сæйраг хъуыды. Проектон куыст бакæнын. Цæмæн схуыдта автор йæ уацмыс «Зилгæ мал»? Цæуылнæ сæххæст Бæппийы бæллиц? Литературæйы теори: радзырд	Зонын: - æфсымæрты ахаст сæ кæрæдзимæ; - радзырды сæйраг архайæг чи уыди; - авторы цæстæнгас йæ персонажтæм; Арæхсын: - проектон хæстæ æххæст кæнынмæ; - проблемон фæрстытæн дзуæппытæ дæттынмæ.
13	Хаджеты Таймураз	Æмдзæвгæ раст æмæ аив кæсын. Цавæр æнкъарæнтæ æвзæрын кæны?	Зонын: - æмдзæвгæйы мидис;

	«Сæрдыгон изæр»	Сæрдыгон хъæуккаг изæр. Æрдз, цæрæгойтæ, хæдзарон фос æхсæвмæ æнхъæлмæ кæсынц. Фыссæджы æнкъарæнтæ. Литературæйы теори: олицетворени.	- фыссæджы æнкъарæнтæ; - цы у олицетворени. Арæхсын: - æмдзæвгæ раст хъæлæсы уагæй кæсынмæ; - хи æнкъарæнтæ æвдисынмæ.
14	Ситохаты Саламджери «Сæгуыты læппын»	Радзырд кæсын, хи ныхæстæй йæ дзурын. Диссаджы ныв: бирæгъы læппынтæ æмæ сæгуыты læппыны хъазт. Сæгуыты læппыны мады фесæфт… Адæймаджы æмæ хъæддаг сырдты митæн аргъ скæнын. Сывæллæттæн хи хъуыдытæ зæгъын кæнын. Æмбисæндты хъуыды раргом кæнын.	Зонын: - хъæддаг цæрæгойты миниуджытæ; - радзырды мидис; - радзырды сæйраг хъуыды; - адæймаджы митæн аргъ кæнын. Арæхсын: - хи хъуыдытæ дзурынмæ; - æрдзы диссæгтæн аргъ кæнынмæ; - проблемон фарстæн дзуапп дæттынмæ.
15	Коцойты Арсен «Куысыфтæг æмæ дурын»	Литературон аргъау. Йæ хицæндзинад адæмон аргъауæй. Аргъауы сæйраг архайджыты хæлардзинад. Кæрæдзийы куыд фервæзын кодтой зын сахат. Цæсгæмттæм гæсгæ каст. Аргъауæн анализ кæнын. Æцæг хæлардзинады æууæлтæ. Къæйттæй куыст.	Зонын: - аргъауы авторы; - æцæг хæлардзинады æууæлтæ; - цæсгæмттæм гæсгæ кæсын. Арæхсын: - аргъауы сæйраг архайджытæн аргъ кæнынмæ; - къæйттæй кусынмæ.
16-17	Бæдоаты Хъазыбег «Жоркæ»	Радзырд бакæсын. Йæ мидис ын бамбарын. Сæйраг архайджыты хæлардзинад. Æрдзы æрфыст радзырды. Æмбæлтты уарзондзинад æмæ æххуыс хърихъуппы læппынæн. Дзырдты растфыссынад бацамонын: арвыллæугæ, хосгæрдджытæ, æрыскъæфдзуан, хæрзæггурæггаг, цыргъкъуымон.	Зонын: - радзырды авторы; - сæйраг архайджытæ æмæ сæ миниуджытæ; - æвзаргæ каст кæнын. Арæхсын: - læппутæн характеристикæ раттынмæ; - тексты бæлвырд бынат ссарынмæ; - læппуты хæлардзинадæн аргъ кæнынмæ.
Зæххы сой – царды сой (6 сах)			
18	«Æвдадзы хос» (вьетнамаг аргъау)	Аргъауы мидис. Аргъауы сæйраг хъуыды. Сылгоймаджы læггад фæндаггонæн.	Зонын: - аргъауы мидис; - сæйраг архайæджы миниуджытæ.

		Цы у «Æвдадзы хос»? Хатдзæгтæ скæнын. Æмбисæндтыл куыст.	Арæхсын: - хатдзæг скæнынмæ; - сæйраг архайæгæн аргъ скæнынмæ.
19	Хъазиты Мелитон «Иу къусы»	Аргъау кæсын, йæ мидис ын æмбарын. Цæхæрадоны халсарты быцæу. Рольтæм гæсгæ кæсын æмæ беседæ аразын. Халсарты фембæлд иу къусы. Нывтыл кусын, схемæтæ кæсын. Литературæйы теори: абзац.	Зонын: - аргъауы мидис æмæ авторы; - цы у абзац; - цæхæрадоны халсарты нæмттæ æмæ сæ пайда адæймагæн Арæхсын: - беседæйы архайынмæ; - халсарты быцæуæн æмæ фембæлдæн аргъ кæнынмæ.
20	Дзесты Куыдзæг «Мæкъуылтæ фервæзын кодта»	Радзырд хæйттыл дих кæнын. Къордты куыст. Нывтыл кусын. Азæмæт æмæ йæ фыды фæлгонцтæ. Фыссæджы цæстæнгас йæ радзырды архайджытæм. Цы у æхсæнадон мулк? Куыд æй хъæуы хъахъхъæнын? Фæрстытæн дзуæппытæ дæттын. Æмхуызон дзырдты нысаниуæг бæрæг кæнын.	Зонын: - сæргондимæ кусын; - нывыл кусын. Арæхсын: - текст хæйттыл дих кæнынмæ; - хи ныхæстæй дзурынмæ; - Азæмæт æмæ йæ фыды ахастытæн аргъ кæнынмæ; - архайæджы раконд хъуыддагмæ гæсгæ миддуне бæрæг кæнынмæ.
21-22	Ганс Христиан Андерсен «Дыргъдонгæс æмæ уæздæттæ»	Литературон аргъауы хицæндзинад радзырдæй. Аргъауы сæргонд æмæ йæ сæйраг архайджытæ. Уæздæттæ æмæ сæ кусæджы фæлгонцтæ. Аргъауы дыккаг хайæн сæргонд æрхъуыды кæнын. Уæздæттæ æмæ Ларсены удварны миниуджытæ. Фæрстытæн дзуæппытæ дæттын.	Зонын: - аргъауы мидис; - литературон аргъауы хицæндзинад радзырдæй. Арæхсын: - уæздæттæ æмæ Ларсены удварны миниуджытæн аргъ кæнынмæ; - аргъауы дыккаг хайæн сæргонд æрхъуыды кæнынмæ; - фæрстытæн дзуæппытæ дæттынмæ.
23	Будайты Милуся	Уацмысы жанр. Уацмысы архайджытæ.	Зонын:

	«Дидинджытæ»	Радзырды хъомыладон нысаниуæг. Тырнындзинад хистæртæн æххуыс кæнынмæ. Хъæуккаг царды сæрдыгон нывтæ. Дидинджыты рæсугъддзинад. Авторы цæстæнгас архайджытæм. Дидинджыты фесæфт æмæ йæ аххосаг. Сыхæгты ахаст сæ кæрæдзимæ. Радзырдæн æндæр кæрон æрхъуыды кæнын.	- текст хинымæр æмæ хъæрæй кæсын; - Тетейæн характерисикæ дæттын йæ митæм гæсгæ; - радзырды мидис дзурын. Арæхсын: - урочы активон уæвынмæ; - авторы цæстæнгас æмбарынмæ; - сыхæгтæ ахастытæн аргъ кæнынмæ.
Фæззæг ралæууыд йæ рады (3 сах)			
24	Кочысаты Мухарбег «Фæззæджы нывтæй»	Эпиграфыл кусын. Темæйы сæргондмæ гæсгæ ныхас цæуыл цæудзæн, уый сбæрæг кæнын. Нывыл куыст. Фæззæджы бæрæггæнæнтæ æмæ миниуджытæ. Æмдзæвгæ аив кæсын. Бæркад æмæ сой.	Зонын: - фыссæджы царды ахсджиагдæр хабæрттæ хуымæтæг хуызы; - нывмæ гæсгæ радзырд аразын. Арæхсын: - æмдзæвгæ аив кæсын æмæ æвзарынмæ; - æмдзæвгæйы райдайæн æмæ кæрон æмбарынмæ; - хи хъуыдытæ дзурынмæ.
25	Айларты Чермен «Бæркадхон»	Уацмыс кæсын. Нывыл кусын. Сюжеты æнахуырдзинад. Бурдзалыг Бæркадхон хоны халсартæ æмæ дыргъты йæ къæбицмæ. Фæртстытæн дзуæппытæ дæттын.	Зонын: - нывыл кусын; - хи ныхæстæй дзурын; - Бæркадхон бурдзалыг цæмæн у? Арæхсын: - фæрстытæн дзуæппытæ дæттынмæ.
26	Цæрукъаты Алыксандр «Бæркадджын фæззæг»	Фæззыгон ивддзинæдтæ æрдзы. Поэты цæстæнгас фæллоймæ, бæркадмæ. Æмдзæвгæ аив, раст хъæлæсыуагæй кæсын. Аивгæнæн мадзал – олицетворени. Æмдзæвгæйы хъуыдымæ хæстæг æмбисонд равзарын. Тагъддзуринаг зæрдывæрдæй ахуыр кæнын.	Зонын: - æмдзæвгæ аив, раст хъæлæсыуагæй кæсын; - фæззыгон ивддзинæдтæ æрдзы; - æмдзæвгæйы хъуыдымæ æмбисонд æвзарын; - поэты цæстæнгас æрдзмæ, бæркадмæ.
Нæ адæмы ивгъуыд дуджы нывтæ (6 сах)			
27	Хетæгкаты	Ног темæйыл ныхас. Зæронд дуджы нывтæ	Зонын:

	Къоста «Мæгуыры зæрдæ»	Хетæгкаты Къостайы æмдзæвгæйы. Нывмæ гæсгæ куыст – хæхбæсты цард зымæгон. Абоны хæхбæсты цардимæ йæ абарын. Æмдзæвгæйы аивадон мадзæлттæ. Æмдзæвгæйы мидис æмбарын кæнын. Æмбисæндты мидисыл куыст. Æмхуызон дзырдты нысаниуæг бæрæг кæнын. Дзырдуат: зыгуым, лыстæн.	- æмдзæвгæйы мидис; - зæронд дуджы царды нывтæ; - хæхбæсты уæззау царды бæрæггæнæнтæ; - аивадон мадзæлттæ. Арæхсын: - нывмæ гæсгæ хохæгты уæззау царды тыххæй дзурынмæ; - абоны хæхбæсты цардимæ йæ барынмæ; - æмхуызон дзырдты нысаниуæг бæрæг кæнынмæ.
28	Гæдиаты Секъа «Уæййаг сывæллæт-тæ»	Рагзаманты адæмы æбар цард. Æххормаг рæстæг. Хъæздгуыты фыдмитæ. Сывæллæттæ уæй кæнын – æппæты стырдæр фыдракæнд. Сывæллæтты абоны царды уавæртæ. Æмбисонд зæрдыл бадарын. Дзырдуат: мæрт, дзæнæтон лæнчытæ, фарсдар, сæрхъуызой, уацайрæгтæ.	Зонын: - радзырды мидис æмæ йæ авторы; - рагзаманты адæмы æнæбар цард; - царды раивд. Арæхсын: - рагон царды нывтæ абоны цардимæ барынмæ.
29	Айларты Чермен «Задалески Нана»	Задалески Нанайы сгуыхдзинад. Авторы цæстæнгас Задалески Нанамæ. Сывæллæттæм æмæ Райгуырæн бæстæмæ уарзондзинад – тыхдæттæг фæрæзтæ. Аивадон мадзал – абарст. Æмдзæвгæ аив кæсын. Æмбисæндтыл куыст. Æмхуызон дзырдты нысаниуæг бæлвырд кæнын.	Зонын: - Задалески Нанайы сгуыхтдзинад; - авторы цæстæнгас Нанамæ. Арæхсын: - автор абарстæй кæм спайда кодта, уыдон агурынмæ; - аив кæсынмæ.
30	Лев Толстой «Мæгуыр адæм»	Радзырд хæйттыл дих кæнын. Къордтæй куыст – иумæйаг беседæ аразын. Адæмы мæгуырдзинадыл дзурын. Кæрæдзийы æмбарындзинад фæуæлахиз. Æмбисæндты хуызы радзырдæн хатдзæг кæнын. Боныхъæды зонæнтæ зæрдыл дарын.	Зонын: - къорды кусын; - беседæйы активонæй архайын. Арæхсын: - Жаннæйы мийæн аргъ скæнынмæ; - æмбисæндты хуызы радзырдæн хатдзæг скæнынмæ.
31-32	Константин	Радзырд кæсын. Йæ архайды рæстæг æмæ	Зонын:

	Ушинский «Куырм бæх»	бынат. Уседомы фæлгонц. Йæ диссаджы саргъы бæх Уадсур. Уадсуры æххуыс йæ хицауæн. Уседом йæ дзырд нæ сæххæст кодта. Адæмы тæрхон Уседомæн. Литературæйы теори: этюд.	- радзырды архайд кæд æмæ кæм æрцыд; - сæйраг архайджыты; - сæ ахастытæ кæрæдзимæ; - уседомы рæдыд; - бæхы фæлгонцы тыххæй дзурын. Арæхсын: - адæймаг æмæ хæдзарон цæрæгойты ахастытæн аргъ кæнынмæ.
33	Чеджемты Геор «Уæйыджы цæссыгтæ»	Сæргондыл кусын. Радзырды мидис. Болайы характеристикæ. Йæ сывæллоны бонтæ. Мады мæт. Бола - хосгæрдæнты. Рольтæм гæсгæ кæсын. Болайы æххуыс хъæлдым мыстæн. Тагъддзуринаг зæрдыл дарын.	Зонын: - Болайы фæлгонц; - Болайы мады мæт; - йæ хицæндзинад иннæ сывæллæттæй. Арæхсын: - Болайы зæрдæхæлардзинадæн аргъ кæнынмæ.
Зымæг (4 сах)			
34	Хетæгкаты Къоста «Зымæг»	Рагзаманты хæхбæсты цæрæг адæмы зындзинæдтæ зымæгон. Абоны хæхбæсты цардимæ сæ барын. Æмбисæндты хъуыды æргом кæнын. Базон-базонæн дзуапп дæттын. Æмхуызон цы дзырдтæ хъуысы, уыдоны нысаниуæг бæрæг кæнын. Тагъддзуринагыл куыст.	Зонын: - æмдзæвгæйы темæ; - æмдзæвгæйы мидис; - поэты зæрдæйы уаг æмбарын. Арæхсын: - абоны царды ивддзинæдтæ æмбарынмæ æмæ сын аргъ кæнынмæ.
35	Ногбон алы бæстæты	Æппæтдунеон бæрæгбон – Ног аз. Алы бæстæйæн дæр – йæхи Ног аз. Вьетнам, Афганистан æмæ Японы Ног аз. Уæрæсейы Заз бæласы бæрæгбон. Петр Первый-йы тыххæй зонинæгтæ. Зымæджы мæйтæ. Базон-базонæн дзуапп дæттын.	Зонын: - Ног азы тыххæй дзурын; - Вьетнам, Афганистан æмæ Японы Ног аз куыд кæнынц; - Уæрæсейы заз бæласы бæрæгбон; - чи уыд Петр Первый.
36	Цæрукъаты Александр «Фыццаг мит»	Æмдзæвгæ кæсын. Зымæгон æрдзы нывтæ æмæ куыстытæ. Сабиты зымæгон хъæзтытæ. Мæргътæ æмæ цæрæгойты зымæгон цард. Аивадон мадзæлттæ æмдзæвгæйы. Базон-базонæн дзуапп дæттын. Тагъддзуринаг	Зонын: - æмдзæвгæ аив кæсын; - æрдзы зымæгон нывты хицæндзинад; - сабиты зымæгон хъæзтытæ. Арæхсын:

		зæрдыл бадарын. Æрдзы ивддзинæдтыл æрдзурын.	- поэт цы аивадон мадзæлттæй спайда кодта, уыдон агурынмæ.
37	Хæмыцаты Албег «Ног аз»	Поэты курдиат Ног азмæ. Йæ уарзон ахаст Райгуырæн бæстæмæ. Зæронд азæн фæндараст. Ног аз цины хабæрттимæ, ныфсытимæ фарны къах æрбавæрæд! Æмдзæвгæ – хынцинаг кæсын.	Зонын: - æмдзæвгæйы сæйраг хъуыды; - поэты ахаст Райгуырæн бæстæмæ; - Ног азы нысаниуæг сабиты царды.
Мадæлты фæдзæхст: «Макуы уал уæд хæст!» (2 сах)			
38	Плиты Грис «Саби»	Авторы тыххæй зонинаг. Æмдзæвгæ аив кæсын. Хæсты фыдбылызтæ. Зæронд барæг æмæ сабийы фембæлд. Тексты синонимтæ ссарын. Вазыгджын дзырдтæ: урсбоцъо, цинæнхъæл.	Зонын: - авторы æмæ уацмысы мидис; - æмдзæвгæ аив кæсын; - хæсты фыдбылызтæ. Арæхсын: - æмдзæвгæйы мидис радзурынмæ.
39	Къадзаты Станислав «Чысыл лæвар»	Сæргондыл кусын. Текст хæйттыл дих кæнын. Алы хаймæ дæр фæрстытæ дæттын. Алы хайыл дæр хицæн къордтæй кусын. Иумæйаг хæслæвæрдтæ: Нанайæн, Батрадзæн æмæ Майорæн характеристикæ дæттын. Æрыгон афицерты мæлæт.	Зонын: - сæргондыл кусын; - къорды куысты архайын; - характеристикæ дæттын; - мидис æмбарын.
40	Плиты Исæйы зарæг	Адæмон зарджытæ, сæ нысаниуæг. Иссæйы тох знаджы ныхмæ. Йæ ардбахæрд хæстмæ цæугæйæ. Иссæйы хæстон сгуыхтытæ. Зарæджы текст æмбаргæ каст кæнын. Æмбисонд зарæджы мидисимæ бæттын.	Зонын: - адæмон зарджытæ кæуыл конд вæййынц; - цæмæн хуыйнынц адæмон. Арæхсын: - зарæджы текст аив æмæ комментаритимæ кæсынмæ.
41-42	Юрий Яковлев «Дзулы дидинæг»	Радзырд кæсын æмæ хи ныхæстæй дзурын. Йæ сæргондыл ын æрдзурын. Радзырды сæйраг хъуыды, йæ мидис. Балцы фæстæ Коляйы мидуавæры аивд йæ бабамæ. Дыккаг хайæн сæргонд æрхъуыды кæнын.	Зонын: - кæсын æмæ хи ныхæстæй дзурын; - радзырды сæйраг хъуыды æмæ мидис; - цæмæн уыди Коля иудадзыг æххормаг; - радзырд «Дзулы дидинæг» цæмæн хуыйны.
Райгуырæн бæстæ (3 сах)			
43	Джыккайты	Нывыл кусын. Æмдзæвгæйы сæргонд	Зонын:

	Шамил «Фарны артдзæст у мæ бæстæ»	æмбарын кæнын. Поэты сæрыстырдзинад йæ Райгуырæн бæстæйæ. Нæ рагфыдæлты хæрзæгъдæуттæ: цыт, уæздадзинад, уазæгуарзон, адæмæн лæггад кæнын, ныфсхаст уæвын. Æмбисæндтыл куыст.	- ныв æмæ сæргондыл кусын; - нæ фыдæлты æгъдæутты сæйрагдæртæ; - кад æмæ бæркады нысаниуæг. Арæхсын: - æмдзæвгæ раст хъæлæсыуагæй аив кæсынмæ; -дзырдты нысаниуджытæ бæрæг кæнынмæ.
44	Айларты Чермен «Фыдæлты уæзæг»	Радзырд кæсын æмæ хи ныхæстæй дзурын. Авторы ныхас æнæуд предметтимæ: гæнах, быдыр æмæ Ирыстон. Нывмæ гæсгæ хъуыдыйæдтæ хъуыды кæнын. Тагъддзуринаг кæсын. Полиндром зæрдыл дарын.	Зонын: - радзырд аив кæсын; - хи ныхæстæй йæ дзурын; - нывмæ гæсгæ хъуыдыйæдтæ хъуыды кæнын. Арæхсын: - радзырды мидисмæ хæстæгдæр æмбисонд æвзарынмæ.
45	Боситы Ирбег «Æмбаргæ куыдз»	Радзырд кæсын. Йæ мидис ын æмбарын – æфсæддонты балц доны былмæ, Пиратимæ фембæлд, ацæргæ сылгоймаджы раконд хабар, Пираты уаваæр йæ хицауы фесæфты фæстæ, йæ ирвæзынгæнджытæ, Пират Ирыстоны. Тагъддзуринаг бахъуыды кæнын.	Зонын: - радзырды мидис; - радзырды сæйраг архайджыты; - хи ныхæстæй дзурын. Арæхсын: - хъæбатыр морякы сгуыхтдзинадæн аргъ кæнынмæ; - Пираты ирвæзынгæнджытæн характеристикæ дæттынмæ.
Нæ уалдзæг – нæ дарæг (6сах.)			
46	Кочысаты Мухарбег «Уалдзæг»	Ног темæйыл æрдзурын. Уалдзыгон æрдзы нывтæ. Нывмæ гæсгæ хъуыдыйæдтæ хъуыды кæнын. Æмдзæвгæ аив, раст хъæлæсы уагæй кæсын. Поэты зæрдæйы цин. Тагъддзуринаг зæрдыл дарын. Боныхъæды тыххæй зонинæгтæ.	Зонын: - ног темæйы мидис; - нывмæ гæсгæ кусын. Арæхсын: - æмдзæвгæйы мидисмæ нывтæ кæнынмæ; - æмдзæвгæ аив, хъæугæ хъæлæсыуагæй кæсынмæ.
47	Соттиты Риммæ «Малусæг æмæ бæрз»	Уалдзыгон нывтæ – Бæрз бæласы цин. Митдоны æрбайсæфт. Малусæджы фæзынд. Малусæг æмæ Бæрзы лымæндзинад.	Зонын: - уацмысы темæ æмæ мидис; - уалдзæджы миниуджытæ.

		Æмбисæндты мидис æргом кæнын. Æмхуызон дзырдты нысаниуæг бæлвырд кæнын.	Арæхсын: - уацмыс аив кæсынмæ; - хъæугæ эпизодтæ хицæн кæнынмæ; - рольтæм гæсгæ кæсынмæ.
48	Чеджемты Геор «Æгас цæуай, дзывылдар»	Æмдзæвгæ аив хъæлæсыуагæй кæсын. Поэты æнкъарæнтæ дзывылдары тыххæй. Дзывылдар – уалдзæджы минæвар. Хи ’нкъарæнтæ æвдисын уалдзæг æмæ дзывылдармæ. Æмбисонд бахъуыды кæнын. Тагъддзуринаг кæсын.	Зонын: - æмдзæвгæ аив æмæ хъæугæ хъæлæсыуагæй кæсын; - хи æнкъарæнтæ æвдисын. Арæхсын: - поэты æнкъарæнтæ æмбарынмæ; - дзырды арæзт æвзарынмæ.
49	Мыртазты Барис «Ног хорз æгъдæуттæн царды нæй кæрон»	Поэты фæдзæхст – Иры хорз æгъдæуттæн нæй кæрон æмæ сæ ды ма фесаф. Æмдзæвгæ комментаритимæ кæсын. Хатдзæгтæ кæнын. Зæрдылдаринаг ахуыр кæнын. Тагъддзуринаг бахъуыды кæнын.	Зонын: - комментаритимæ кæсын; - зæрдылдаринаг; - тагъддзуринаг. Арæхсын: - хатдзæгтæ кæнынмæ; - поэты фæдзæхст хицæн кæнынмæ.
50	Хъайтыхъты Азæмæт «Батыры æхцатæ»	Авторы тыххæй цыбыр раныхас. Радзырд хайттыл дих кæнын. Сæргæндтæ сын хъуыды кæнын, хи ныхæстæй сæ дзурын. Сæйраг архайæджы сабидуджы царды нывтæ. Фыссæджы фæдзæхст. Тагъддзуринагыл куыст. Æмхуызон дзырдты нысаниуæг бæрæг кæнын.	Зонын: - уацмысы жанр æмæ авторы ном; - сæргонд хъуыды кæнын; - хи ныхæстæй дзурын. Арæхсын: - къорды кусынмæ; - хæйттыл дих кæнынмæ æмæ хайæн сæргонд дæттынмæ.
51	Туккаты Барис «Сомыгонд»	Радзырд кæсын. Йæ сæйраг хъуыды йын æмбарын. Дадайы цардæй ист æцæг хабар læппуйæн фехъуыс. Радзырды сæргонд цæуыл дзурæг у?	Зонын: - радзырды сæйраг хъуыды; - дадайы цæстытæ доны цæмæн разылдысты.

Азы кæронмæ 4-æм къласы скъоладзаутæ хъуамæ зоной:
- æмбаргæ æмæ тагъд кæсын;
- уацмысы мидисмæ гæсгæ хъæлæсы уаг раст аразын;
- текст хинымæр æмæ хъæрæй кæсын;
- цы уацмыс бакастысты, уый мидисæй фæрстытæн раст дзуæппытæ дæттын;
- сæ хъуыдымæ гæсгæ кæрæдзимæ хæстæг дзырдтæ иртасын;
- тексты аивадон фæрæзтæ иртасын æмæ сын сæ нысаниуæг æмбарын;
- адæмон дзургæ сфæлдыстады жанртæ кæрæдзийæ иртасын;
- зындгонд фысджыты нæмттæ зонын, сæ уацмыстæ сын кæсын;

Арæхсой:
- уацмысы сæйраг геройы архæйдтытæн аргъ кæнынмæ, характеристикæ сын дæттынмæ;
- æмбисæндты хъуыды хибарæй æргом кæнынмæ;
- литературæйы теорийæ цы зонинæгтæ ис чиныджы, уыдонæй пайда кæнынмæ;
- тексты алы хуызтæ кæрæдзийæ иртасынмæ;
- библиотекæйы хъæугæ чиныг равзарынмæ;
- чиныджы ном, сæргæндтæ æмæ разныхасмæ гæсгæ, цæуыл фыст у, уый иртасынмæ;
- дзырдуæттæй пайда кæнынмæ.